

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW

I N F O R M A C J A

Generalnego Inspektora Informacji Finansowej

o realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r.
o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości
majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł
oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu
w roku 2007

SPIS TREŚCI

1. TRANSAKCJE PODEJRZANE	3
1.1. Otrzymane zawiadomienia	3
1.2. Prowadzone postępowania analityczne i ich efekty	7
1.3. Podstawowe kierunki analiz	9
1.4. Metodyka prania pieniędzy	12
1.5. Wymiana informacji	13
2. TRANSAKCJE PONADPROGOWE	15
3. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU	18
4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	19
4.1. Kontrole przeprowadzone przez GIIF	20
4.2. Kontrole przeprowadzone przez instytucje nadzorujące	21
5. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OBOWIĄZANYMI ORAZ JEDNOSTKAMI WSPÓŁPRACUJĄCYMI	22
5.1. Wyjaśnienia dotyczące stosowania przepisów prawa	22
5.2. Działalność szkoleniowa	23
5.2.1. E-learning	23
5.3. Konferencje, seminaria i sympozja z udziałem GIIF	24
6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	25
6.1. Współpraca z Komisją Europejską	25
6.2. Komitet MONEYVAL	25
6.2. Współpraca na forum organizacji międzynarodowych	26
6.2.1. Grupa Egmont	26
6.2.2. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)	27
6.2.3. Grupa Euroazjatycka ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy	27
6.2.4. Wzmocnienie pozycji GIIF w regionie	27
6.3. Współpraca dwustronna	28
6.3.1. Wymiana informacji z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej	28
6.3.2. Porozumienia o współpracy	29
6.4. Realizacja umowy o pomocy zawartej ze Stanami Zjednoczonymi	29
7. DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA	30
7.1. Nowelizacja <i>ustawy</i>	30
7.2. Inne działania	31
7.3. Inne kwestie	31

1. TRANSAKCJE PODEJRZANE

Podstawowym zadaniem Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF) jest, zgodnie z ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (t. j. Dz. U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1505 ze zm., zwanej dalej: *ustawą*), uwiarygodnienie lub zanegowanie podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu poprzez badanie przebiegu transakcji, co do których powziął uzasadnione podejrzenia. W przypadku uwiarygodnienia podejrzenia, stosowne zawiadomienie przekazywane jest do właściwej prokuratury. GIIF może zażądać wstrzymania transakcji lub blokady rachunku.

1.1. Otrzymane zawiadomienia

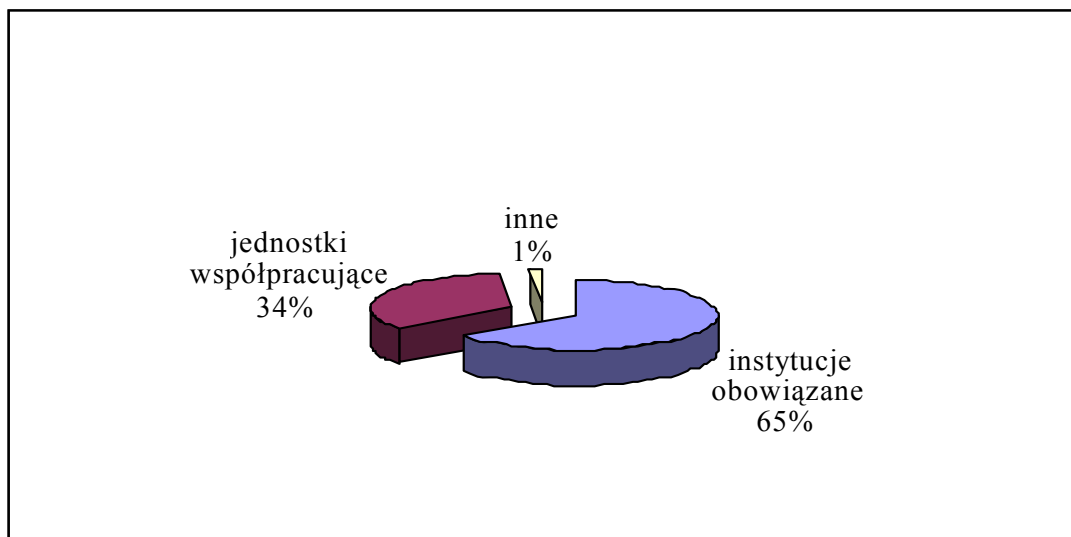
W 2007 r. do Departamentu Informacji Finansowej (komórki organizacyjnej w Ministerstwie Finansów, przy pomocy której GIIF wykonuje swoje zadania ustawowe) wypłynęło 1 920 zawiadomień opisowych o transakcjach podejrzanych. Zawiadomienia te charakteryzuje to, że obejmują kilka, kilkanaście, a nieraz nawet kilkaset transakcji, które w przekonaniu zgłaszającej instytucji, obrazują i uwiarygodniają podejrzenie prania pieniędzy. Zawierają także inne dane oraz dokumenty, które mogą przyczynić się do sprawniejszego prowadzenia postępowania (np. historia rachunku, umowa rachunku bankowego, karta wzorów podpisów, kopie dokumentów, które posłużyły do otwarcia rachunków).

Tabela 1 – Liczba zawiadomień otrzymanych w okresie lipiec 2001 – 2007

Źródło zawiadomień	Od lipca 2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Instytucje obowiązane	102	358	739	860	1011	1351	1244
Jednostki współpracujące	115	237	211	521	500	530	648
Inne źródła	14	19	15	16	15	17	28
Łącznie	231	614	965	1397	1526	1898	1920

W 2007 r. zmalała liczba zawiadomień otrzymywanych od instytucji obowiązyanych (o 8,6%), lecz jednocześnie wzrosła liczba zawiadomień od jednostek współpracujących (o 22,2%).

Rysunek 1 - Zawiadomienia opisowe w podziale na poszczególne kategorie podmiotów przesyłających

Najwięcej zawiadomień nadesłanych w 2007 r. przez instytucje obowiązyane pochodziło z banków.

Tabela 2 – Podział zawiadomień z instytucji obowiązyanych wg typów podmiotów

Typ instytucji	Ilość zawiadomień	Udział procentowy
Banki	1 193	95,90%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	25	2,01%
Domy maklerskie	12	0,96%
Podmioty reprezentujące zawody prawnicze	6	0,48%
Podmioty leasingowe	4	0,32%
Towarzystwa ubezpieczeniowe	3	0,24%
Biegły rewident	1	0,08%
Suma	1 244	100,00%

Należy jednak zauważyć, że ponad połowa zawiadomień opisowych przesłanych przez banki (dokładnie 52%), pochodziła tylko z 5 banków:

- Bank BPH S.A.
- Bank Zachodni WBK S.A.
- Bank PEKAO S.A.
- Bank Millennium S.A.
- Euro Bank S.A.

Pomimo przepisu art. 106a ust. 1 *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe* (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.), zobowiązującego banki do przekazywania informacji do policji lub prokuratury w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia wykorzystywania jego działalności do działań przestępczych nie związanych z praniem pieniędzy czy finansowaniem terroryzmu, wśród powyższych zawiadomień zdarzały się informacje wskazujące na podejrzenie popełnienia innych przestępstw, niż wyżej wskazane (np. opisanych w art. 270, czy art. 297 *Kodeksu karnego*, tj. przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów oraz wyłudzeń kredytów).

Był to kolejny rok, w trakcie którego wzrosła jakość materiału otrzymywanego od instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących. Jednakże GIIF otrzymuje nadal zawiadomienia, które są niezadowalające pod kątem przekazywanych informacji.

W przypadkach informacji o transakcjach podejrzanych otrzymywanych od instytucji obowiązanych, nieprawidłowości dotyczą braku dokładnej analizy przekazanych informacji o transakcjach i ich powiązaniach. Natomiast w przypadku informacji otrzymywanych od jednostek współpracujących, najczęściej występującą nieprawidłowością jest brak wskazania uzasadnienia, w tym elementów wskazujących na popełnienie przestępstwa z art. 299 *Kodeksu karnego*.

Niektóre banki przesyłają niezmiennie bardzo dokładnie przeanalizowane informacje o transakcjach, co w konsekwencji ułatwia i umożliwia GIIF szybkie przygotowanie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 299 *Kodeksu karnego*, kierowane do właściwej miejscowo jednostki organizacyjnej prokuratury.

Inną kategorią zgłoszeń przesyłanych przez instytucje obowiązane są informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych przekazywane drogą elektroniczną. W 2007 r. do GIIF wpłynęło drogą elektroniczną 16 195 transakcji oznaczonych przez instytucje obowiązane jako podejrzane. W wyniku podjętych działań przeanalizowano 10 776

transakcji. Aż 96% z nich związanych było z otrzymanymi zawiadomieniami opisowymi. Do dalszej analizy, w ramach 16 nowych postępowań analitycznych, zaklasyfikowano 55 transakcji podejrzanych i 695, powiązanych z nimi, transakcji ponad-progowych (o wartości powyżej 15 000 EUR).

Jeśli chodzi o zawiadomienia od jednostek współpracujących, największa ich liczba w 2007 r. wpłynęła od Agencji Nieruchomości Rolnych oraz organów skarbowych, tj. łącznie 69% ogólnej liczby otrzymanych zawiadomień.

Tabela 3 – Podział zawiadomień z jednostek współpracujących wg typów podmiotów

Jednostka współpracująca	Ilość zawiadomień	Udział procentowy
ANR	231	35,65%
Organy skarbowe	218	33,64%
NBP	76	11,73%
Organy celne	47	7,25%
Organy kontroli skarbowej	45	6,94%
Jednostki administracji lokalnej	15	2,31%
Organy ścigania	12	1,85%
Jednostki administracji rządowej	4	0,62%
Suma	648	100,00%

Powyższe zawiadomienia nie zawsze dotyczyły podejrzeń wprowadzania do obrotu wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł. Czasami wręcz jednoznacznie nadmieniano o braku przesłanek wskazujących na możliwość prania pieniędzy. Niejednokrotnie GIIF w tego typu przypadkach nie był organem właściwym do wyjaśniania przekazywanych informacji, np. informacja o bezskuteczności realizowanych przez organy postępowań egzekucyjnych nie miała żadnego związku z ustawowymi zadaniami GIIF.

Zdarzały się również przypadki informowania o podejrzeniu popełnienia innych przestępstw niż określone w art. 299 *Kodeksu karnego*, przy czym informowano GIIF o przesłaniu równocześnie zawiadomienia do prokuratury.

1.2. Prowadzone postępowania analityczne i ich efekty

W wyniku informacji uzyskanych w 2007 r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej:

- **wszczął 1 358 postępowań** analitycznych,
- **zażądał wstrzymania 1 transakcji na kwotę ok. 230 tys. PLN,**
- **zażądał blokady 97 rachunków**, na których dokonywano podejrzanych operacji finansowych **na kwotę ok. 30 mln PLN (w tym zażądał blokady 58 rachunków z własnej inicjatywy na kwotę ok. 7,1 mln PLN).**

Wszczęte postępowania analityczne dotyczyły m. in. następujących obszarów zagrożeń:

- nielegalny lub fikcyjny obrót towarami: paliwa, złom – 165 postępowań,
- obrót środkami pochodzącymi najprawdopodobniej z oszustw i wyłudzeń – 122,
- obrót środkami pochodzącymi prawdopodobnie z nieautoryzowanego dostępu do rachunków bankowych – 14,
- transakcje nierezydentów – 46,
- transfer pieniędzy za granicę,
- transfer pieniędzy z podmiotów gospodarczych (podejrzanie fikcyjnego fakturowania),
- transfer pieniędzy związany z obrotem papierami wartościowymi dopuszczonymi / niedopuszczonymi do publicznego obrotu,
- transfer pieniędzy związany z obrotem nieruchomościami.

W porównaniu do lat ubiegłych zwiększono wykorzystanie instrumentu blokady rachunku, polegającego na czasowym uniemożliwieniu dysponowania i korzystania ze wszystkich wartości majątkowych zgromadzonych na rachunku, przy jednoczesnym pozostawieniu możliwości ich zwiększenia poprzez wpływ kolejnych środków (por. Tabela 4).

Z własnej inicjatywy GIIF przekazał instytucjom obowiązującym (bez uprzedniego otrzymania od nich zawiadomienia) pisemne żądanie blokady 58 rachunków na kwotę ok. 7,1 mln PLN. Podstawy do wystąpienia z takim żądaniem wyniknęły z prowadzonych postępowań analitycznych.

Należy podkreślić, że kwoty środków zablokowanych na rachunkach są szacunkowe, gdyż podczas trwania blokady nałożonej przez GIIF, środki mogą być wpłacane na rachunki, nie mogą być z nich natomiast wypłacane.

W wyniku analiz przekazano do prokuratury 190 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 299 Kodeksu karnego, dotyczących 440 podmiotów oraz transakcji o wartości ok. 775 mln PLN.

Tabela 4 – Wyniki analiz

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Zawiadomienia do prokuratury z 299 kk.	20	104	152	148	175	198	190
Wstrzymania transakcji (w mln PLN)	1	26	20 (ok. 37)	5 (ok. 2,6)	5 (ok. 1,6)	4 (ok. 6,4)	1 (ok. 0,23)
Blokady rachunku (w mln PLN)	—	—	8 (ok. 22)	13 (ok. 12)	34 (ok. 36)	92 (ok. 41,6)	97 (ok. 30)

W związku z zawiadomieniami przesłanymi przez GIIF w 2007 r. prokuratura powiadomiła – wg stanu na 15 stycznia 2008 r. – o wydaniu następujących postanowień:

- **116 o wszczęciu postępowania przygotowawczego;**
- **17 zakończonych postępowaniach przygotowawczych – na podstawie skierowania do sądów aktów oskarżenia przeciwko 109 osobom;**
- 8 o umorzeniu postępowania przygotowawczego i o 5 podjęciach na nowo umorzonych śledztw (w stosunku do postanowień o umorzeniu śledztwa uprawnienia do składania środków odwoławczych – zgodnie z art. 306 § 1 *Kodeksu postępowania karnego* – nie przysługują GIIF). Główną przyczyną umorzeń był brak możliwości ustalenia przestępstwa pierwotnego będącego źródłem pochodzenia środków wprowadzonych do obrotu finansowego. Pomimo umarzania wszczętych na podstawie zawiadomień GIIF postępowań karnych, występowały przypadki postawienia zarzutów w związku z popełnieniem czynów zabronionych innych niż pranie pieniędzy;
- 3 odmowach wszczęcia postępowań (w 2 przypadkach odmowy wszczęcia dotyczyły dodatkowych informacji, przesłanych na podstawie art. 31 *ustawy do postępowania*

prowadzonego z zawiadomienia GIIF, których prokuratura nie zaliczyła do tego postępowania).

Według danych przesłanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dotyczących wszystkich postępowań toczących się w 2007 r., prokuratura wydała łącznie w ub. roku następujące postanowienia w sprawach o pranie pieniędzy:

- wszczęła 296 spraw, dotyczących 1436 osób (**z czego 176 spraw na podstawie informacji otrzymanych od GIIF**);
- skierowała do sądów 82 akty oskarżenia przeciwko 288 osobom;
- zakończyła 63 postępowania przygotowawcze postanowieniem o umorzeniu śledztwa oraz 6 postępowań postanowieniem o odmowie wszczęcia śledztwa;
- zawiesiła 57 postępowań przygotowawczych.

Łączna wartość mienia objętego zabezpieczeniem majątkowym w sprawach wszczętych w 2007 roku (w złotych i innych walutach) wyniosła równowartość ok. 40,5 mln PLN.

Natomiast dane, dotyczące wyroków w sprawach o pranie pieniędzy, wskazują że w 2007 r. **sądy I instancji wydały 36 wyroków skazujących (55 osób skazanych).**

Oprócz zawiadomień przekazanych do prokuratury, na podstawie prowadzonych postępowań analitycznych, GIIF przekazał 37 informacji o podejrzanych transakcjach, w tym 22 do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, 14 do Urzędów Kontroli Skarbowej oraz 1 do Komisji Nadzoru Finansowego.

Natomiast działając na podstawie art. 15b *ustawy*, GIIF przesłał 48 wniosków do organów podatkowych i organów kontroli skarbowej, dotyczących zbadania legalności pochodzenia określonych wartości majątkowych, celem wyjaśnienia źródła pochodzenia tych wartości.

1.3. Podstawowe kierunki analiz

Sprawy złomowe

Departament Informacji Finansowej otrzymuje coraz więcej zawiadomień o transakcjach podejrzanych, dotyczących obrotu złomem oraz surowcami wtórnymi. Uzyskane z takiej nielegalnej działalności środki pieniężne, wprowadzane są następnie do obrotu finansowego. Skala tego zjawiska jest coraz większa, o czym świadczy liczba spraw złomowych wszczynanych przez GIIF oraz łączna wartość podejrzanych transakcji, o których GIIF powiadomił prokuraturę.

Wyniki prowadzonych postępowań analitycznych, dotyczących transakcji obrotu złomem oraz surowcami wtórnymi, wskazują na zjawisko tworzenia sieci podmiotów, w celu przekazywania środków finansowych, zakończonego wypłatą gotówki. Do typowych zjawisk należały:

- powstawanie *przedsiębiorstw symulujących*, których jedynym zadaniem jest zarejestrowanie działalności i otworzenie rachunku w jednym lub kilku bankach,
- osiąganie natychmiast po uruchomieniu firmy wysokich obrotów, przy bardzo niskich dochodach,
- krótki czas funkcjonowania podmiotów,
- rekrutowanie właścicieli w/w podmiotów spośród ludzi o niskich dochodach lub bezrobotnych,
- wypłacanie środków natychmiast po ich wpłynięciu.

Są to zasady działania podobne jak w przypadku spraw *paliwowych*. Wykorzystywane rachunki spełniają rolę rachunków rozdzielczych/docelowych. *Figuranci*, poprzez wypłatę gotówki, stanowią element kończący transfer środków.

W 2007 r. wszczęto 69 spraw *złomowych*, natomiast do prokuratury skierowano 49 zawiadomień (obejmujących 104 podmioty) o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 299 *Kodeksu karnego*. Szacunkowa wartość transakcji w tych sprawach wyniosła 266,3 mln PLN.

Sprawy paliwowe

Podobnie jak w latach ubiegłych, do Departamentu Informacji Finansowej wpływały zawiadomienia o transakcjach podejrzanych dotyczących przepływów środków związanych z faktycznym lub fikcyjnym obrotem paliwami płynnymi oraz komponentami do ich produkcji. Skala tego zjawiska, pomimo działań podejmowanych przez właściwe organy państwowe, jest nadal duża.

Charakterystyczną cechą *spraw paliwowych* nadal są, podobnie jak w przypadku spraw *złomowych*, rozbudowane sieci powiązanych podmiotów gospodarczych – w niektórych przypadkach liczące ponad 200 podmiotów, które pomimo zidentyfikowania oraz skierowania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury, odbudowują się, tworząc nowe ogniwa.

W większości przypadków kolejne podmioty to *przedsiębiorstwa symulujące*. W zamian za niewielkie korzyści majątkowe, osoby fizyczne (*figuranci, słupy*) wyrażają zgodę na wykorzystanie ich danych osobowych do zarejestrowania nowych podmiotów gospodarczych, a następnie założenia rachunków bankowych, wykorzystywanych dalej do prania pieniędzy.

Z prowadzonych analiz oraz aktów oskarżeń sformułowanych przez prokuraturę wynika, że korzyści majątkowe otrzymywane przez te osoby, za wykorzystanie danych do zarejestrowania podmiotu i/lub założenia rachunku, sięgają kwot 500 – 2 000 PLN, podczas gdy wartość środków wypranych przez zarejestrowane w ten sposób podmioty, w ciągu jednego roku, może dochodzić do kilkudziesięciu milionów złotych.

W roku 2007 wszczęto 55 spraw *paliwowych*; skierowano, w związku z działalnością 94 podmiotów, 23 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 299 *Kodeksu karnego*. Szacunkowa wartość transakcji w tych sprawach wyniosła 224,8 mln PLN.

Oszustwa i wyłudzenia

Kolejnym zidentyfikowanym obszarem prania pieniędzy były transakcje realizowane w wyniku działań na szkodę osób prawnych i fizycznych. Pieniądze legalizowano z wykorzystaniem techniki *rachunków docelowych* – przelewy środków w celu ich natychmiastowej wypłaty w gotówce – oraz poprzez obrót papierami wartościowymi. Pomijano natomiast fazę *lokowania*. Ze względu na charakter transakcji, np. wyłudzenia kredytów, występuje trudność w odróżnieniu transakcji będących przestępstwem bazowym od transakcji prania pieniędzy, czyli legalizacji środków.

Wszczęto 98 postępowań analitycznych dotyczących oszustw i wyłudzeń. Przekazano do prokuratury 46 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy z art. 299 *Kodeksu karnego*. Zawiadomienia dotyczyły 65 podmiotów i transakcji o wartości ok. 13 mln PLN.

Nieautoryzowany dostęp do rachunków bankowych

Innym obszarem prania pieniędzy były tzw. *phising attacks* – w wyniku nieautoryzowanego dostępu do rachunków, dokonywane były – bez wiedzy właścicieli – przelewy na rachunki wynajętych podmiotów. Następnie środki wypłacano w gotówce oraz za pośrednictwem transferów (np. *Western Union*), przekazywano do osób dokonujących przestępstwa. Powyższych transakcji dokonywano w niewielkich kwotach w celu utrudnienia stwierdzenia

przez właścicieli rachunków zmniejszenia salda środków, a także rejestracji transakcji podejrzanym przez instytucje obowiązane.

Wszczęto 15 postępowań analitycznych dotyczących nieautoryzowanego dostępu do rachunków bankowych. Przekazano do prokuratury 19 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy z art. 299 *Kodeksu karnego*. Zawiadomienia dotyczyły 25 podmiotów i transakcji o wartości ok. 4,9 mln PLN.

1.4. Metodyka prania pieniędzy

W zakresie sposobów prania pieniędzy, zaobserwowanych w toku prowadzonych postępowań analitycznych, stwierdzono wykorzystywanie w dalszym ciągu wykrytych wcześniej zidentyfikowanych metod, czasami dostosowanych jedynie do realiów rynku finansowego i oferowanych na nim produktów oraz usług bankowych.

Od pewnego czasu daje się zaobserwować coraz częstsze wykorzystywanie, przez grupy przestępcze *piorące pieniądze*, określonych kategorii usług finansowych. Usługi te ułatwiają przestępstwo poprzez zapewnienie :

- anonimowości w toku korzystania,
- globalnego zasięgu (możliwość korzystania z usługi na całym świecie),
- łatwego i całodobowego dostępu do środków finansowych,
- możliwości przekazania podstawowych kodów, haseł itp. osobom trzecim,
- szybkości transferowania środków finansowych.

Do grona przedmiotowych usług należy zaliczyć przede wszystkim karty płatnicze, bankowość internetową oraz systemy elektronicznego transferu pieniędzy (m. in. Western Union Money Transfer, PayPal).

W przypadku kart płatniczych, rozwinięta sieć bankomatów pozwala na podjęcie bardzo dużych kwot pieniędzy w gotówce, także poza granicami kraju, przy jednoczesnej możliwości zachowania anonimowości podejmującego gotówkę, w sytuacji, gdy karta zostanie powierzona osobie trzeciej.

Bankowość internetowa pozwala na szybkie założenie rachunku bez konieczności osobistego kontaktu z pracownikami banku. Globalny zasięg Internetu powoduje, że dostęp do środków zgromadzonych na rachunku jest możliwy na całym świecie, a transakcje można dokonywać także w takich miejscach jak kafejki internetowe. Takie transakcje mogą być dokonywane przez osoby trzecie, którym właściciel rachunku przekazał wymagane hasła.

System WUMT i inne mu podobne, pozwalają na niemalże anonimowe dokonywanie transferów środków finansowych na całym świecie. Dla dokonania transakcji wymagane jest jedynie wypełnienie formularza wpłaty i odpowiednio formularza wypłaty przez odbiorcę środków finansowych. System oferuje szereg dodatkowych usług, w tym m.in. powiadomienie odbiorcy i przekaz „na hasło”.

PayPal jest firmą amerykańską oferującą usługi przekazów pieniężnych poprzez Internet i pośredniczącą w dokonywaniu transakcji na aukcjach internetowych. System transferu pieniędzy wykorzystywany przez PayPal pozwala każdemu posiadaczowi adresu e-mail na bezpieczne wysyłanie i otrzymywanie środków finansowych przy użyciu jego karty kredytowej lub rachunku bankowego. System ten jest najpopularniejszym sposobem dokonywania elektronicznych płatności na aukcjach internetowych, a zarazem staje się tanim sposobem dla sprzedających, by mogli akceptować karty kredytowe, zamiast używania tradycyjnych przelewów.

W celu przeciwdziałania praniu pieniędzy przy wykorzystaniu powyższych metod, oprócz stosowania instrumentów prawnych wskazanych w *ustawie*, Generalny Inspektor Informacji Finansowej przekazuje wiedzę na temat zidentyfikowanych metod prania instytucjom obowiązanym i jednostkom współpracującym m.in. we wznawianym i uaktualnianym poradniku dla instytucji obowiązanym i jednostek współpracujących pt. *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy. Poradnik dla instytucji obowiązanym i jednostek współpracujących*, wydanym po raz pierwszy w 2003 r.

Ponadto, w celu zapobieżenia rozwojowi metod prania pieniędzy, GIIF podejmuje działania zapobiegawcze, starając się uniemożliwić lub też ograniczać wprowadzanie na rynek finansowy produktów i usług sprzyjających anonimowości stron transakcji, a tym samym należących do obszaru wysokiego ryzyka.

1.5. Wymiana informacji

Generalny Inspektor Informacji Finansowej sprawdził na wniosek uprawnionych organów ok. 4,3 tys. podmiotów i realizowane przez nie transakcje, w tym:

- 2 tys. podmiotów na wniosek organów krajowych,
- 0,5 tys. podmiotów na wniosek swoich odpowiedników z zagranicy,
- 1,8 tys. podmiotów na zapytania w ramach systemu KCIK.

Wnioski do GIIF

Na podstawie otrzymanych wniosków wszczęto 412 postępowań sprawdzających dot. transakcji 1 961 podmiotów, tj. o 106% więcej niż w poprzednim roku. Najwięcej – 266 wniosków, tj. 64,6% całości – zostało skierowanych przez prokuratorów w związku z prowadzonymi postępowaniami przygotowawczymi. W związku z nimi dokonano sprawdzeń transakcji dokonywanych przez 1 464 podmioty. Pozostałe wnioski pochodziły z następujących źródeł:

- organów kontroli skarbowej – 59 wniosków,
- policji – 25 wniosków,
- Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego – 23 wnioski,
- Centralnego Biura Śledczego – 13 wniosków,
- Komisji Nadzoru Finansowego – 10 wniosków,
- organów skarbowych – 10 wniosków,
- innych organów administracji publicznej – 6 wniosków.

Należy podkreślić, że GIIF od I kwartału 2007 r. współpracował z jednostkami organizacyjnymi prokuratury przy pomocy, zaproponowanych i uzgodnionych z Biurem ds. Przestępczości Zorganizowanej Prokuratury Krajowej, „wniosków o udzielenie informacji na podstawie art. 32 *ustawy*”. Ułatwiło to w sposób znaczący współpracę z tymi jednostkami, które posługiwały się w/w wnioskami.

Nadal zdarzały się jednak (i zdarzają się do dziś) przypadki (niekiedy 50% wniosków otrzymywanych w skali miesiąca) przesyłania wniosków w innej, aniżeli uzgodnionej postaci. Ponadto niektóre z wniosków zawierały braki formalne, polegające na występowaniu o dane bez podania uzasadnienia i podstawy prawnej, podpisywania wniosków przez osoby nieuprawnione do uzyskiwania informacji lub też wnioskowanie o informacje, których GIIF nie gromadzi i do których nie ma też dostępu.

GIIF współpracował również z organami kontroli skarbowej przy pomocy uzgodnionego „wniosku o udzielenie informacji zgodnie z art. 33 ust. 2 pkt 1 i 4 *ustawy*”. Należy podkreślić, że od momentu przyjęcia uzgodnionego wzoru, prawie 100% otrzymywanych od organów kontroli skarbowej wniosków było przygotowane w uzgodnionej formie, co w sposób znaczący ułatwiło i przyspieszyło udzielanie odpowiedzi. Tylko jeden wniosek otrzymany po I kwartale 2007 r., zawierał braki formalno-prawne.

Ponadto w ramach przygotowywanego porozumienia pomiędzy Ministrem Finansów a Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, uzgodniono także projekt „wniosku o udzielenie informacji w trybie art. 33 ust. 1 i 1a ustawy”. Wzór ten nie był jednak wykorzystywany przez Szefa ABW w skierowanych do GIIF wnioskach.

Współpraca z KCIK

GIIF współpracuje intensywnie z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK). Poza przekazanymi z urzędu informacjami kryminalnymi (liczba rejestracji – 618), dokonano sprawdzeń w systemie informatycznym GIIF (SI*GIIF) 1 767 podmiotów. Spośród nich 103 wskazano jako te, które wystąpiły w prowadzonych postępowaniach analitycznych.

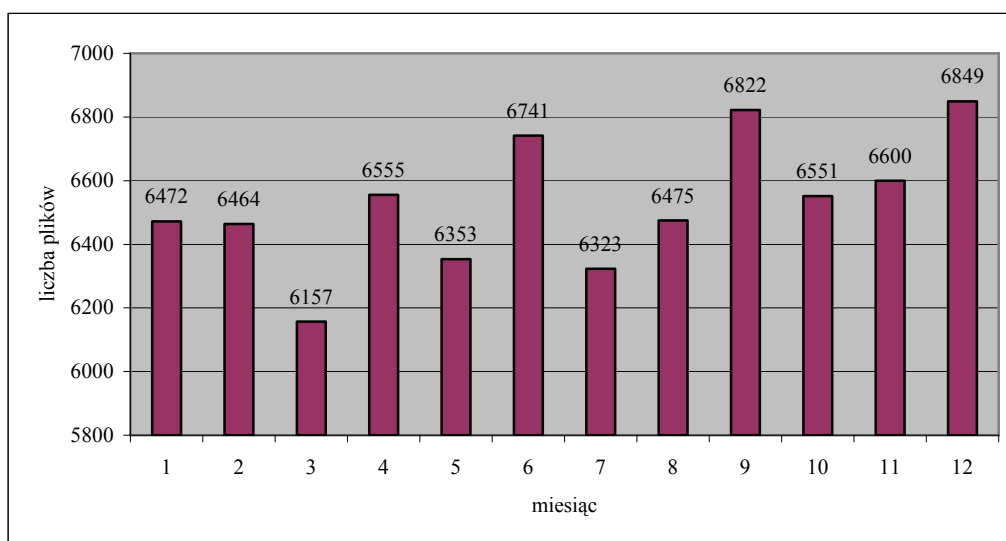
Do KCIK skierowano natomiast 2 256 zapytań o podmioty związane z podejrzanymi transakcjami w trybie on-line, jak również 2 240 zapytań o podmioty związane z podejrzanymi transakcjami w trybie off-line (tj. za pośrednictwem jednostek policji).

2. TRANSAKCJE PONADPROGOWE

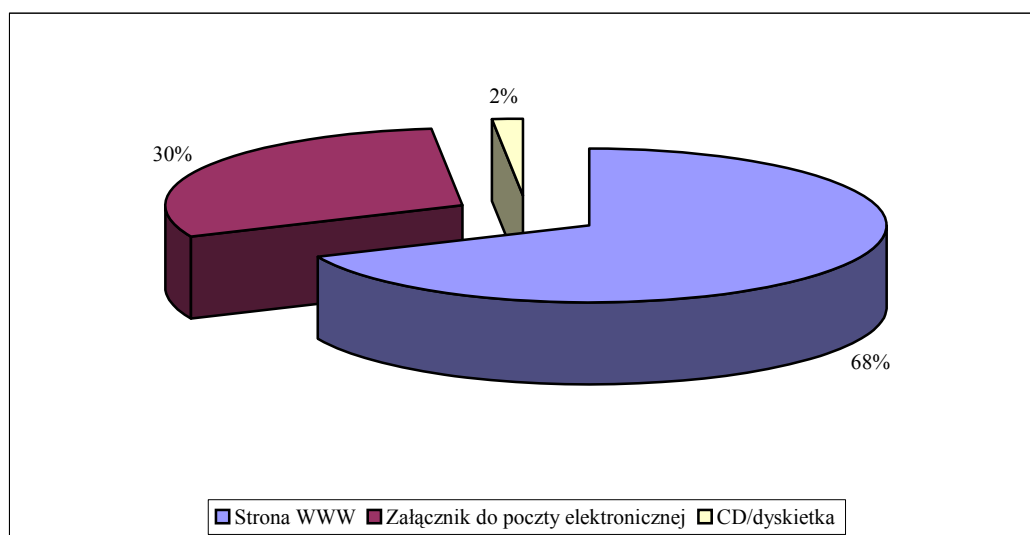
GIIF gromadzi i przetwarza uzyskiwane od instytucji obowiązanych informacje w dedykowanym systemie SI*GIIF. System ten przyjął ponad 78 tys. plików z danymi dotyczącymi transakcji realizowanych w polskim systemie finansowym. Zgodnie z obowiązującymi zasadami dopuszczalne jest przekazywanie informacji czterema kanałami tj. poprzez przekazanie karty transakcji w formie papierowej (w 2007 r. GIIF otrzymywał miesięcznie ok. 1000 kart) oraz poprzez użycie jednego z trzech kanałów elektronicznych – bezpieczną stronę WWW GIIF, pocztę elektroniczną lub zapisanie informacji na płycie CD lub dyskietce.

Poniższe wykresy obrazują rozkład liczby plików przyjmowanych przez SI*GIIF w poszczególnych miesiącach oraz procentowy rozkład wykorzystania poszczególnych kanałów do przesyłania danych do SI*GIIF.

Rysunek 2 – Liczba plików przyjmowanych przez SI*GIIF w poszczególnych miesiącach w 2007 r.

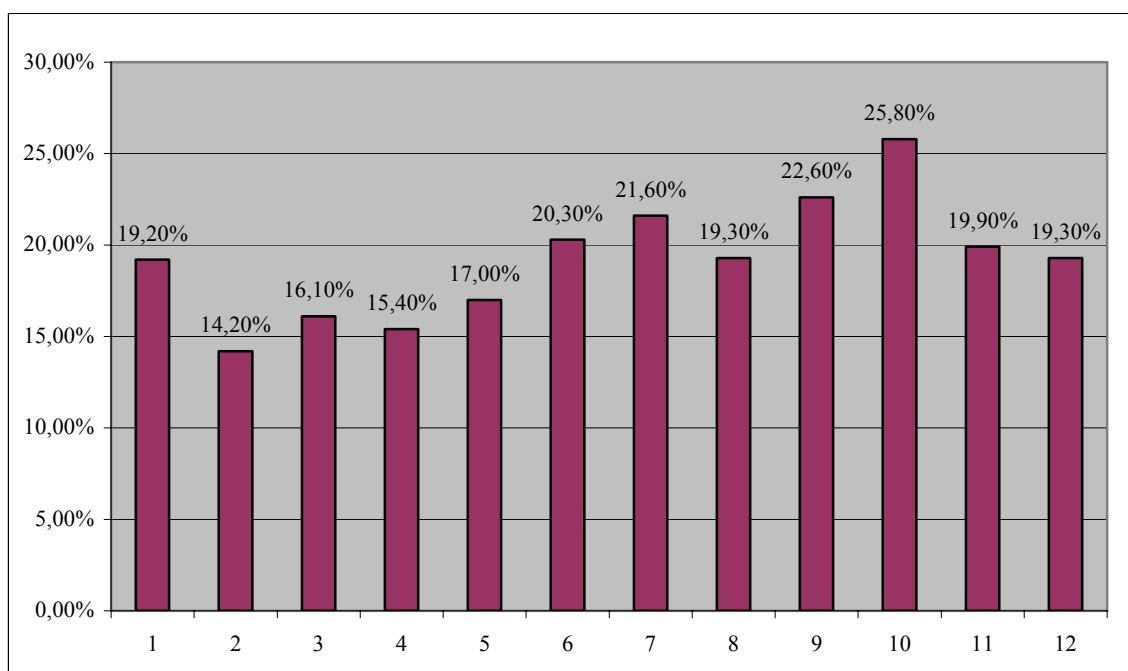

Rysunek 3 – Rozkład wykorzystania poszczególnych kanałów do przesyłania danych do SI*GIIF

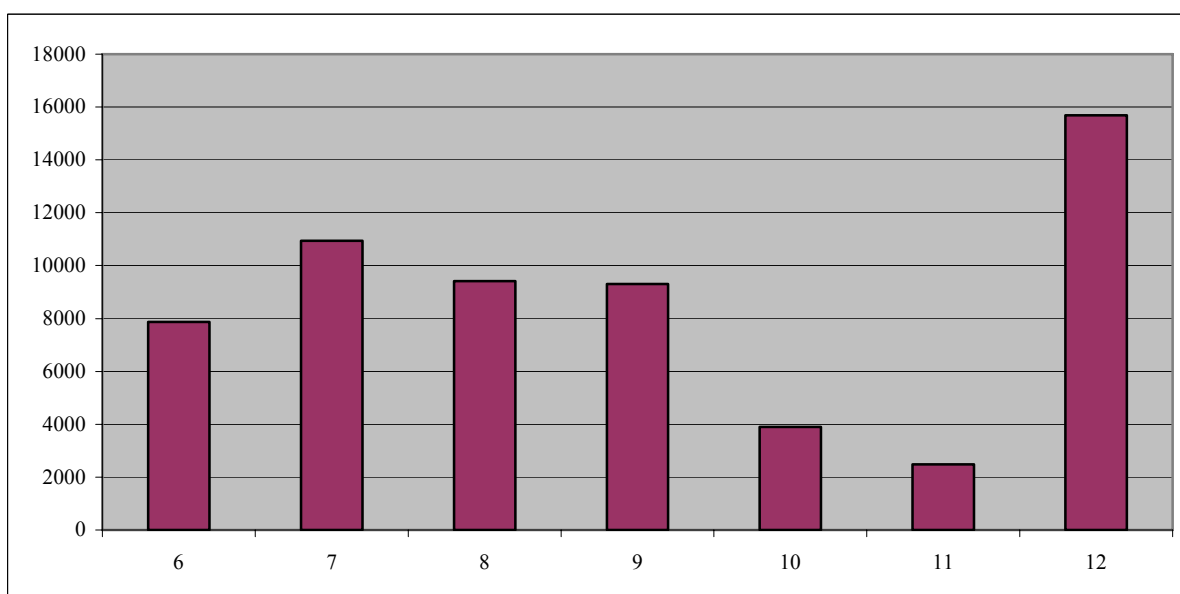
Łączna liczba otrzymanych transakcji przekroczyła 32 mln. Wśród otrzymanych transakcji 19,2% stanowiły transakcje nieprawidłowe, zawierające błędy, które uniemożliwiały wykorzystanie ich do dalszej analizy.

Rysunek 4 – Liczba otrzymanych błędnych transakcji w poszczególnych miesiącach 2007 r.

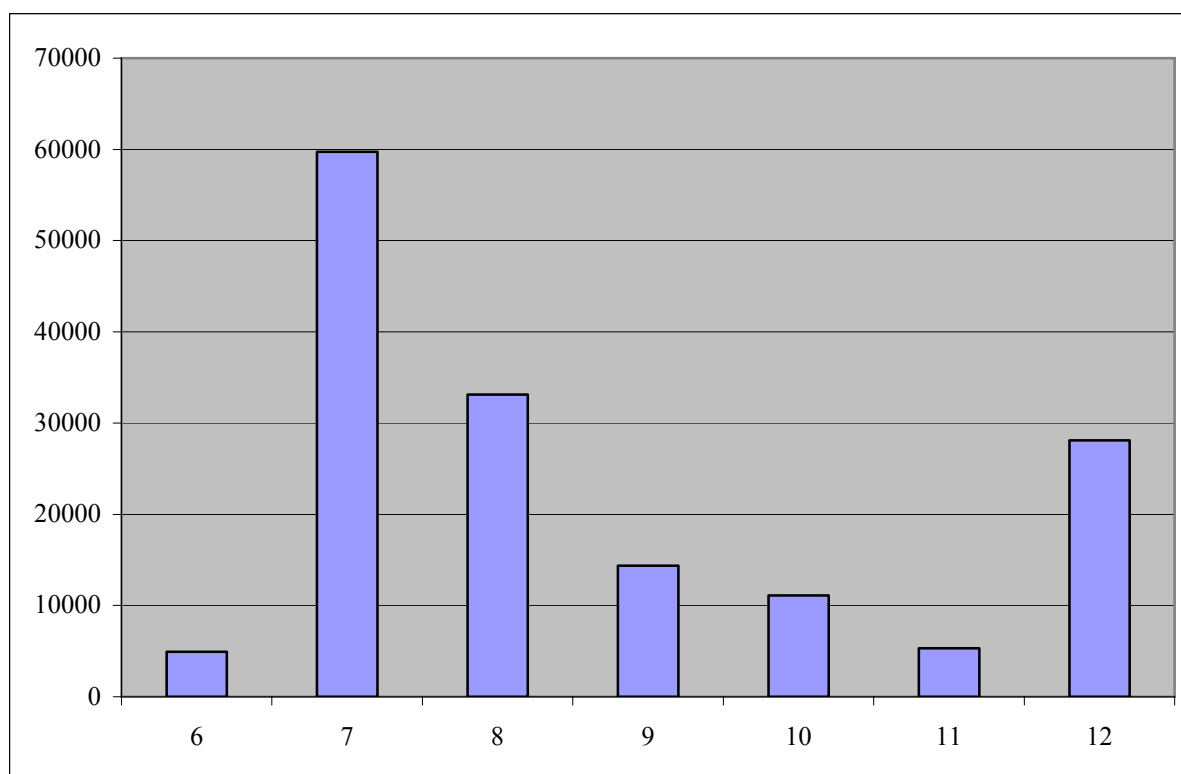

Transakcje, które poprawnie przeszły proces walidacji, zostały udostępnione do dalszej analizy. Skalę wykorzystania systemu informatycznego i systemu analitycznego przez analityków Departamentu Informacji Finansowej w szczególności ilustrują Rysunek 5 oraz Rysunek 6 (dostępne dane dotyczą okresu od czerwca do grudnia 2007 r.).

Rysunek 5 – Liczba prostych pytań o obiekty w bazie w poszczególnych miesiącach 2007 r.

Rysunek 6 – Liczba eksploracji bazy danych w poszczególnych miesiącach 2007 r.

Od czerwca do grudnia 2007 roku system obsługiwał ponad 59 tys. pytań analityków do baz danych, typu: *proste pytanie o obiekty w bazie* oraz ponad 156 tys. typu: *eksploracja bazy danych pod kątem znalezienia powiązanych w zadany sposób obiektów w bazie przy użyciu wybranego modelu analitycznego*.

3. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU

W ramach realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu wszczęto 7 postępowań dotyczących transakcji przeprowadzonych przez 77 podmiotów. Postępowania wszczęto na podstawie informacji z instytucji obowiązanych (5) oraz z własnej inicjatywy. Ponadto, w związku z podejmowanymi działaniami w tym obszarze, zweryfikowano 2 960 transakcji elektronicznych wskazanych jako podejrzane. **W wyniku podjętych działań przesłano do ABW 14 informacji** w tym zakresie.

GIIF jest także członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych, zajmującego się koordynacją działań w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi. Jednocześnie przedstawiciel GIIF bierze udział w pracach Stałej Grupy Ekspertckiej powołanej przy tym Zespole w celu monitorowania zagrożeń terrorystycznych, oceny ich poziomu i charakteru,

a także przedstawiania propozycji w zakresie uregulowań prawnych i przygotowywania właściwych procedur.

4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

W celu poprawy procesu kontrolnego wprowadzono nową procedurę kontroli. Zmiany dotyczyły: uszczegółowienia terminów dla poszczególnych czynności kontrolnych, uporządkowania sposobu prowadzenia akt kontroli oraz wprowadzenia szablonów dokumentów kontrolnych.

Prace nad mapą ryzyka dla systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, pozwoliły określić istniejący stan systemu zarówno w ujęciu sektorowym, jak i geograficznym. W trakcie prac wykorzystywano wskaźnik liczby przekazanych zawiadomień o transakcjach podejrzanych do liczby raportów o transakcjach ponadprogowych (P/PP). Kategoriami, które charakteryzowały się w tym okresie wskaźnikiem P/PP wyższym niż średnia były domy maklerskie oraz SKOK. Natomiast 11 kategorii instytucji obowiązanych nie przekazało w tym okresie żadnej informacji o transakcji podejrzanej:

- antykwariaty,
- domy aukcyjne,
- fundacje,
- Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych,
- Poczta Polska,
- radcowie prawni,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie:
 - gier losowych,
 - pożyczek pod zastaw,
 - sprzedaży komisowej,
 - obrotu metalami i kamieniami szlachetnymi i półszlachetnymi,
 - pośrednictwa w obrocie nieruchomościami.

Jedynie trzy kategorie instytucji obowiązanych zanotowały poprawę wskaźnika: domy maklerskie, zakłady ubezpieczeń i kantory.

Jednocześnie znaczący spadek w/w wskaźnika nastąpił w przypadku banków oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych.

Wyniki dotychczasowych analiz zostały wykorzystane w trakcie prac nad *Planem kontroli na II połowę 2007 r.* oraz *Planem kontroli na I połowę 2008 r.* Konieczna jest natomiast dalsza analiza stanu systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w celu podejmowania odpowiednich działań, w tym kontrolnych.

4.1. Kontrole przeprowadzone przez GIIF

Kontrolerzy GIIF przeprowadzili 47 kontroli. W porównaniu do roku 2006 (37 kontroli) nastąpił wzrost o 27%.

Po analizie wyników kontroli z ostatnich 3 lat w 2007 r. przeniesiono punkty ciężkości na realizację 3 podstawowych kierunków kontroli:

- aktywizacja działań instytucji obowiązanych – 44,1% kontroli (jednostki, które nie wykazują aktywności w przesyłaniu informacji o transakcjach lub których aktywność jest znikoma),
- intensyfikacja działań instytucji obowiązanych – 38,2% kontroli (jednostki, które wykazują niską aktywność w przesyłaniu informacji o transakcjach),
- utrzymanie/poprawa jakości działań instytucji obowiązanych – 17,7% kontroli (jednostki, które wykazują dobrą lub wysoką aktywność w przesyłaniu informacji o transakcjach).

Poszczególne jednostki wybrano do kontroli uwzględniając w/w kierunki oraz informacje analityczne i kontrolne GIIF, kontrolne organów nadzoru oraz publikacje medialne.

Z przeprowadzonych kontroli 33 były zaplanowane, natomiast 14 było doraźnych. Odbły się one w następujących kategoriach instytucji obowiązanych:

- banki – 9,
- domy maklerskie – 8,
- towarzystwa funduszy inwestycyjnych i zarządzane przez nie fundusze – 6,
- zakłady ubezpieczeń – 2,
- radcowie prawni – 9,
- notariusze – 2,
- adwokaci – 2,
- doradcy podatkowi – 2,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami – 5,

- przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie udzielania pożyczek pod zastaw (lombardy) – 2.

Do najistotniejszych ujawnionych nieprawidłowości należały:

- formalne: brak przygotowania instytucji obowiązanych do realizacji obowiązków ustawowych poprzez nie ustalenie lub niedostosowanie do przepisów *ustawy* wewnętrznej procedury i/lub brak osoby odpowiedzialnej za realizację obowiązków określonych w *ustawie* (stwierdzone w 78,7% kontrolowanych instytucji);
- merytoryczne: niski poziom realizacji przepisów *ustawy*, głównie w przedmiocie wykonywania obowiązku rejestracji transakcji, identyfikacji podmiotów uczestniczących w transakcji, typowania transakcji i zawiadamiania o nich oraz przechowywania rejestru transakcji wraz z dokumentami dotyczącymi zarejestrowanych transakcji, a także nieprawidłowości w prowadzeniu rejestrów transakcji i przekazywaniu informacji z tych rejestrów do GIIF (stwierdzone we wszystkich kontrolowanych instytucjach).

Ustalenia z kontroli przeprowadzanych przez kontrolerów GIIF przekazywano instytucjom nadzorującym do dalszego wykorzystania. Przekazano także 28 pisemnych informacji o wynikach kontroli.

4.2. Kontrole przeprowadzone przez instytucje nadzorujące

Do GIIF wpłynęły informacje o kontrolach przeprowadzonych przez:

- Narodowy Bank Polski – 1 089 kontroli w kantorach,
- Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego – 32 kontrole w bankach,
- Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową – 25 kontroli w SKOK,
- Komisję Nadzoru Finansowego – 3 kontrole w biurach maklerskich oraz towarzystwie funduszy inwestycyjnych,
- Prezesów Sądów Apelacyjnych – 44 kontrole notariuszy.

Wyniki kontroli potwierdzały istnienie nieprawidłowości podobnych do ustalonych przez kontrolerów GIIF. Jednakże w stosunku do poprzednich lat poziom wiedzy pracowników instytucji obowiązanych na temat obowiązków ustawowych uległ poprawie.

Po szczegółowej analizie wyników kontroli, powzięto uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, w związku z czym przekazano 5 zawiadomień do prokuratury. W jednej ze

spraw wszczęto postępowanie, w jednej prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania, w trzech pozostałych sprawach umorzono postępowanie.

5. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OBOWIĄZANYMI ORAZ JEDNOSTKAMI WSPÓŁPRACUJĄCYMI

Dla skutecznej realizacji obowiązków ustawowych, GIIF systematycznie dąży do podnoszenia jakości oraz efektywności współpracy z instytucjami obowiązanymi oraz jednostkami współpracującymi, które na mocy *ustawy* zobowiązane są m. in. do gromadzenia i przekazywania informacji o określonych w niej transakcjach. Zaangażowanie tych podmiotów w realizację zadań mających na celu zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, jest jednym z warunków skutecznej walki z tymi przestępstwami.

W 2007 r. współpraca realizowana była na wielu płaszczyznach, w tym m. in. prowadzono szkolenia, udzielano informacji na temat stosowania przepisów prawa dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz realizowano szkolenia elektroniczne, tzw. e-learning.

Ponadto wśród instytucji obowiązanых i jednostek współpracujących, uczestników szkoleń oraz jednostek i stowarzyszeń reprezentujących poszczególne środowiska zawodowe, kontynuowano dystrybucję, wydanego przez GIIF w 2005 r., poradnika dla instytucji obowiązanых i jednostek współpracujących, zatytułowanego *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy – Poradnik dla instytucji obowiązanых i jednostek współpracujących*.

5.1. Wyjaśnienia dotyczące stosowania przepisów prawa

W związku z wątpliwościami dotyczącymi realizacji obowiązków ustawowych, zgłaszanymi przez instytucje obowiązanе i jednostki współpracujące, kontynuując praktykę lat ubiegłych, udzielano pisemnych odpowiedzi na zapytania.

Do GIIF wpłynęło ponad 60 zapytań dotyczących praktycznego stosowania przepisów prawa. Niemal połowę (44%) przekazały banki. Zdecydowana większość zapytań (81%) dotyczyła stosowania przepisów *ustawy*. Niezależnie od oficjalnej wymiany korespondencji, utrzymywano bardzo ważne dla dobrej współpracy kontakty robocze i część wyjaśnień przekazano drogą telefoniczną.

5.2. Działalność szkoleniowa

GIIF odpowiadał na zapotrzebowanie zgłaszane przez instytucje obowiązane, uczestnicząc w zorganizowanych przez instytucje spotkaniach szkoleniowych. Celem spotkań było przede wszystkim omówienie i wyjaśnienie wątpliwości dotyczących obowiązków instytucji związanych z realizacją *ustawy*.

5.2.1. E-learning

Z uwagi na fakt, iż instytucje obowiązane bardzo licznie zgłaszały zapotrzebowanie na szkolenia w zakresie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, oraz mając na celu efektywne przeszkolenie pracowników instytucji w tym obszarze, szkolenia prowadzone w formie tzw. tradycyjnej powinny być zastępowane szkoleniami elektronicznymi (*e-learning*). Tak działo się w ubiegłych latach.

W 2007 r. dwutygodniowe kursy szkolenia e-learningowego uruchomiono od dnia 1 sierpnia.

W kursie mogło jednorazowo uczestniczyć 200 osób (160 pracowników instytucji obowiązanych, oraz 40 pracowników jednostek współpracujących), bez konieczności ponoszenia kosztów związanych z uczestnictwem w szkoleniu tradycyjnym, m. in. kosztów delegacji i dojazdu pracownika.

Scenariusz kursu oparto o treść merytoryczną, przygotowaną przez pracowników Departamentu Informacji Finansowej, składającą się z 9 lekcji:

- Podstawowe zagadnienia związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (część poprzedzona Wprowadzeniem).
- Podmioty uczestniczące w przeciwdziałaniu praniu pieniędzy.
- Zadania instytucji obowiązanych.
- Typowanie transakcji podejrzanych.
- Program „Poznaj swego klienta” w podmiotach objętych *ustawą*.
- Procedura wewnętrzna w instytucji obowiązanej.
- Przekazywanie informacji do GIIF.
- Kontrola przestrzegania przepisów *ustawy*.
- Odpowiedzialność karna za naruszenie przepisów.

Kurs skonstruowano zgodnie z zasadami metodyki i dydaktyki, koncentrując się głównie na podejściu do rozwiązywania problemów dla wybranego obszaru i metodach realizacji zadań.

Zawierał on również elementy interaktywne. Szkolenie kończył test, którego zaliczenie w trybie *on-line* było podstawą do uzyskania zaświadczenia o ukończeniu kursu.

W kursie e-learningowym uczestniczyło 2 074 przedstawicieli instytucji obowiązanych oraz 116 pracowników jednostek współpracujących.

W grudniu ubiegłego roku rozpoczęto intensywne działania w kierunku udostępniania instytucjom przedmiotowego kursu w 2008 r.

5.3. Konferencje, seminaria i sympozja z udziałem GIIF

Generalny Inspektor Informacji Finansowej brał udział w licznych seminariach, konferencjach, sympozjach i innych inicjatywach, realizowanych zarówno przez organy administracji, jak i podmioty sektora prywatnego.

Jesienią przedstawiciele Polskiej Jednostki Analityki Finansowej uczestniczyli, w objętym przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej patronatem honorowym, VI sympozjum zorganizowanym przez Komendę Główną Policji przy udziale Szkoły Policji w Pile oraz w seminarium *„Terroryzm – przeciwdziałanie, zwalczanie, likwidacja skutków”*, zorganizowanym w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

Ponadto problematykę przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu przedstawiciele GIIF prezentowali podczas zorganizowanego przez miesięcznik „Prawo Bankowe” forum, które odbyło się we wrześniu w ramach cyklu seminariów dla radców prawnych i prawników zatrudnionych w bankach oraz podczas seminarium pt. *„Praktyczne aspekty stosowania krajowych i unijnych przepisów w zakresie przeciwdziałania wykorzystywaniu systemu finansowo-bankowego dla celów prania pieniędzy i finansowania terroryzmu”*, zorganizowanego przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., które odbyło się w październiku.

GIIF został również zaproszony do uczestniczenia w pracach *Koalicji na Rzecz Bezpieczeństwa i Transparentności Obrotu Gospodarczego*. Koalicja, powołana z inicjatywy Związku Banków Polskich, jest platformą współdziałania środowisk gospodarczych, samorządowych, naukowych i administracji państwowej na rzecz m. in. podnoszenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

6.1. Współpraca z Komisją Europejską

Współpraca z Komisją Europejską realizowana jest przede wszystkim w dwóch obszarach: poprzez udział w pracach Komitetu ds. Zapobiegania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu (zwanego też Komitetem Prewencyjnym) oraz poprzez uczestnictwo w spotkaniach Platformy EU – FIU (ang. Financial Intelligence Unit – Jednostka Analityki Finansowej).

W ramach prac w Komitecie ds. Zapobiegania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu przedstawiciele GIIF brali udział w posiedzeniach, spotkaniach i warsztatach poświęconych m. in.:

- zagadnieniom związanym z implementacją *Dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu* (tzw. III Dyrektywa), w tym problemom wynikającym z różnic w systemach prawnych poszczególnych państw (warsztaty Second Informal Transposition Workshop),
- wypracowaniu listy tzw. państw trzecich, uznanych za równoważne w stosunku do państw unijnych,
- zagadnieniu proliferacji broni masowego rażenia, problemom z brakiem wytycznych do stosowania sankcji,
- oraz kwestii wypracowania jednolitego stanowiska Unii Europejskiej na spotkania organizacji międzynarodowych zajmujących się przedmiotową problematyką.

Spotkania Platformy EU – FIU poświęcone były realizacji wspólnych projektów jednostek analityki finansowej państw członkowskich Unii Europejskiej, prezentacji raportów grup roboczych, działających w ramach Platformy oraz współpracy z Europol.

6.2. Komitet MONEYVAL

Kontynuowano prace nad kompleksową ewaluacją polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, realizowaną w 3 Rundzie Ewaluacyjnej przez ekspertów MONEYVAL, Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Grupy Zadaniowej do Spraw Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy oraz Banku Światowego.

W 2006 r. ewaluatorzy opracowywali raport oceniający polski system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wg 49 Zaleceń FATF, dyrektyw Unii Europejskiej, oraz odpowiednich Konwencji Rady Europy i ONZ, a strona polska przygotowywała uwagi do propozycji oceny.

Ostateczna ocena polskiego systemu oraz dyskusja nad finalnym kształtem raportu odbyła się podczas posiedzenia plenarnego Komitetu MONEYVAL Rady Europy, które miało miejsce w czerwcu 2007 r. Przedmiotowy raport został opublikowany przez RE pod koniec grudnia. W chwili obecnej trwają prace nad jego polską wersją, która zostanie następnie przekazana wszystkim zainteresowanym instytucjom, celem przygotowania odpowiednich zmian w polskim systemie przeciwdziałania prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Ponadto GIIF aktywnie uczestniczy w bieżących pracach MONEYVAL, m. in. poprzez zaangażowanie w działania Grupy ds. Typologii, której przewodniczy przedstawiciel Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

6.2. Współpraca na forum organizacji międzynarodowych

6.2.1. Grupa Egmont

Polska Jednostka Analityki Finansowej aktywnie uczestniczyła w działaniach zmierzających do przekształcenia Grupy EGMONT w formalną organizację międzynarodową, włączając się w prace Komitetu Implementacyjnego (Podgrupy ds. Sekretariatu i Karty GE). Przedstawiciel GIIF, jako członek tzw. *Representative Board* brał udział w przesłuchaniu kandydatów na stanowisko Sekretarza Sekretariatu Grupy Egmont.

Finalizacja prac nad przekształceniem Grupy Egmont skupiającej jednostki analityki finansowej ze 105 państw, w formalną organizację międzynarodową nastąpiła podczas 15 spotkania plenarnego Grupy Egmont, które odbyło się w Hamilton na Bermudach.

Z dniem 28 maja 2007 r. organizacja ta została formalnie nową organizacją międzynarodową.

Polska Jednostka Analityki Finansowej listem intencyjnym wystosowanym do Sekretariatu Grupy, potwierdziła swoje dalsze członkostwo w tej organizacji oraz zaakceptowała Kartę Grupy Egmont.

Dzięki udziałowi w pracach Grupy, Polska Jednostka Analityki Finansowej ma możliwość ściślejszej współpracy z jednostkami z całego świata, działającymi w obszarze przeciwdziałania i zwalczania przestępczości finansowej.

6.2.2. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF)

W 2007 r. Generalny Inspektor Informacji Finansowej, zgodnie z wcześniejszą decyzją KERM, kontynuował starania o uzyskanie poparcia dla przyjęcia Polski do Grupy FATF.

W dalszym ciągu, dzięki stowarzyszonemu członkostwu MONEYVAL w FATF, przedstawiciel GIIF (jako członek Biura Zarządzającego MONEYVAL) miał możliwość uczestniczenia w pracach i posiedzeniach FATF, co umożliwiło Polsce dostęp i udział w dyskusji oraz przygotowywaniu najnowszych standardów w zakresie zwalczania procederów prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Ponadto Polska Jednostka Analityki Finansowej została zaproszona do uczestnictwa w tworzonego w ramach FATF, Forum Konsultacyjnym z Sektorem Prywatnym. Forum jest inicjatywą zmierzającą do zacieśnienia współpracy podmiotów sektora publicznego i prywatnego w celu efektywniejszego zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

6.2.3. Grupa Euroazjatycka ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy

W dniu 13 grudnia 2007 r. Polska uzyskała status obserwatora w Grupie Euroazjatyckiej (EAG), tj. regionalnej organizacji działającej w dziedzinie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, w szczególności w zakresie wspierania i oceny państw członkowskich w implementacji zaleceń FATF.

Grupa posiada status członka stowarzyszonego z FATF i działa na podobnych jak FATF zasadach (tzw. FATF-Style Regional Body – FSRB).

Uczestnictwo w Grupie jest przejawem zainteresowania Polski pracami w ramach FATF oraz współpracą na forum FSRB. Ponadto, dzięki udziałowi w pracach EAG, Polska nawiąże lub wzmocni kontakty z innymi państwami członkowskimi tej organizacji, w tym przede wszystkim z Chinami, Białorusią oraz Kazachstanem.

6.2.4. Wzmocnienie pozycji GIIF w regionie

W dniach 15-16 listopada w Dębem pod Warszawą odbyło się *Seminarium regionalne w zakresie zwalczania prania pieniędzy i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu*. Seminarium zostało zorganizowane przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej wspólnie z Departamentem Skarbu Stanów Zjednoczonych, w ramach *Porozumienia o współpracy pomiędzy Departamentem Skarbu Stanów Zjednoczonych a Ministerstwem Finansów*, podpisanym w 2006 r.

W seminarium udział wzięli przedstawiciele jednostek analityki finansowej z 13 państw Europy Środkowej i Wschodniej oraz amerykańscy doradcy regionalni.

W trakcie spotkania omówiono m. in. kwestie dotyczące typologii transakcji, mogących wskazywać na pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu, przedstawiono przypadki prania pieniędzy poprzez obrót złotem i paliwami oraz przedstawiono zagadnienia wykorzystania w analizach prowadzonych przez jednostki analityki finansowej technik informatycznych oraz podejścia opartego na ryzyku. Ponadto uczestnicy spotkania wysłuchali wystąpienia przedstawiciela Interpolu, dotyczącego realizacji projektu IMLASS (Interpol Money Laundering Automated Search Service), polegającego na utworzeniu nowej bazy danych, która umożliwi gromadzenie i porównywanie informacji dotyczących prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, przekazywanych przez jednostki analityki finansowej i kompetentne służby krajów członkowskich Interpolu na potrzeby wymiany informacji związanych ze zwalczaniem procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

6.3. Współpraca dwustronna

6.3.1. Wymiana informacji z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej

Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej wymiana informacji z unijnymi jednostkami analityki finansowej może odbywać się na podstawie dwustronnych porozumień o współpracy lub na podstawie *Decyzji Rady nr 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji (Council Decision of 17 October 2000 concerning arrangements for cooperation between financial intelligence units of the Member States in respect of exchanging information – 2000/642/JHA)*. Obecnie jest ona dla Generalnego Inspektora formalną podstawą współpracy z 9 państwami, z którymi Polska nie posiada porozumień, tj. z Austrią, Danią, Francją, Grecją, Holandią, Luksemburgiem, Malcią, Szwecją i Węgrami.

Na podstawie otrzymanych wniosków zagranicznych jednostek wszczęto 111 postępowań sprawdzających dotyczących transakcji 460 podmiotów.

Najbardziej aktywne były jednostki: Wielkiej Brytanii (23 wniosków), Ukrainy (14 wniosków) i Belgii (9 wniosków). Pozostałe jednostki kierowały średnio po dwa wnioski.

W porównaniu do roku 2006 odnotowano wzrost ilości otrzymanych wniosków o 79%. Część z nich, z uwagi na zawarte szczegółowe informacje o podejrzeniach strony zagranicznej, posłużyła jako podstawa do przeprowadzenia dogłębnej analizy transakcji przeprowadzanych przez wskazane podmioty na terenie Polski (3 sprawy). Tylko w dwóch przypadkach GIIF nie otrzymał zgody na przekazanie otrzymanej informacji do organów ścigania.

Do zagranicznych jednostek skierowano 175 zapytań o 308 podmiotów związanych z transakcjami podejrzanymi., tj. o 10,8% wniosków więcej niż w poprzednim roku.

Najwięcej wniosków przekazano do jednostek: w USA (18), w Niemczech (16) w Wielkiej Brytanii i Rosji (po 15) oraz na Ukrainie i Cyprze (po 11).

W prowadzeniu w/w współpracy korzystano przede wszystkim z bezpiecznej poczty elektronicznej przekazywanej za pośrednictwem ESW (Egmont Secure WEB) oraz FIU.NET, rezygnując od października z poczty tradycyjnej, co zmniejszyło koszty obsługi wymiany międzynarodowej.

Ponadto należy podkreślić, że w przypadku zapytań skierowanych do zagranicznych jednostek analityki finansowej średni czas otrzymywania odpowiedzi wynosi 3 tygodnie. Wyjątkiem są odpowiedzi uzyskiwane od zagranicznych FIU w trybie pilnym (w przypadku zawiadomień o transakcji podejrzananej przesyłanych w trybie art. 16 ust. 1 *ustawy*), których termin pozyskiwania odpowiedzi wynosił maksymalnie 2-3 dni.

6.3.2. Porozumienia o współpracy

GIIF zawarł w ub. r. tylko dwa porozumienia o współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu z Jednostkami Analityki Finansowej Albanii i Czarnogóry.

W ten sposób liczba jednostek analityki finansowej, z którymi GIIF na podstawie porozumień dwustronnych wymienia informacje związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu wzrosła do 38.

6.4. Realizacja umowy o pomocy zawartej ze Stanami Zjednoczonymi

Na początku roku rozpoczęto realizację projektu współpracy pomiędzy Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej i Departamentem Skarbu USA: swoją misję rozpoczął amerykański doradca regionalny oraz podjęto uzgodnienia dotyczące *programu pracy*.

W ramach programu przedstawione zostały przez przedstawicieli Interpolu założenia projektu pilotażowego pod nazwą IMLASS, realizowanego przez Interpol przy współpracy z jednostkami analityki finansowej. Rozważenie możliwości przystąpienia do projektu jest jednym z elementów zawartych w programie współpracy z Departamentem Skarbu USA.

Ponadto, w ramach projektu odbyły się warsztaty z zakresu postępowań analitycznych dla funkcjonariuszy Policji, ABW, CBA i pracowników GIIF, szkolenie nt. przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu przeznaczone dla pracowników Departamentu Informacji Finansowej i Policji oraz misja doradcza eksperta ds. informatyki.

Również w ramach projektu z USA, w listopadzie 2007 zrealizowane zostało *Seminarium regionalne w obszarze zwalczania prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu*.

7. DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA

7.1 Nowelizacja ustawy

W związku z koniecznością implementacji do polskiego porządku prawnego przepisów *Dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu*, w roku 2007 GIIF prowadził prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie ustawy – Kodeks karny.

W toku prac legislacyjnych część międzynarodowych standardów wymagających implementacji zostało włączonych do projektu ustawy - *Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej* oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej.

Przygotowany projekt, po uzgodnieniu z członkami Rady Ministrów i partnerami społecznymi został następnie rozpatrzony przez Komitet Europejski Rady Ministrów oraz Komitet Stały Rady Ministrów.

Pod koniec roku zdecydowano jednak o wycofaniu wcześniejszej wersji projektu z dalszych prac legislacyjnych. Decyzja ta była uzasadniona koniecznością przygotowania spójnego projektu ustawy, implementującego do krajowego porządku prawnego przede wszystkim przepisy *Dyrektywy 2005/60/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 grudnia 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystania z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz*

finansowania terroryzmu oraz Dyrektywy Komisji 2006/70/WE ustanawiającej środki wykonawcze do Dyrektywy 2005/60/WE w odniesieniu do definicji osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, jak również w odniesieniu do technicznych kryteriów stosowania uproszczonych zasad należytej staranności wobec klienta oraz wyłączenia z uwagi na działalność finansową prowadzoną w sposób sporadyczny lub w bardzo ograniczonym zakresie.

W związku z powyższym GIIF rozpoczął intensywne prace nad nową wersją projektu. Przy jej opracowywaniu zostaną uwzględnione również Zalecenia Specjalnej Grupy ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu – FATF. Obecne prace zmierzają również do tego, by nowy projekt ustawy wprowadzał przepisy, nie budzące wątpliwości interpretacyjnych.

7.2. Inne działania

GIIF czynnie uczestniczył w procesach legislacyjnych dotyczących zmian innych aktów prawnych, zwłaszcza w sytuacjach, gdy projektowane zmiany mogły mieć wpływ na realizację walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

7.3. Inne kwestie

Trybunał Konstytucyjny w dniu 2 lipca 2007 r. rozpoznał wniosek Krajowej Rady Radców Prawnych, w którym zakwestionowano obowiązki nałożone na radców prawnych przepisami ustawy, w kontekście ochrony tajemnicy zawodowej radcy prawnego (sygn. akt K 41/05).

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepisy, które nakładają obowiązki rejestracyjno-informacyjne na podmioty świadczące pomoc prawną (radcowie prawni, adwokaci oraz prawnicy zagraniczni) są zgodne z Konstytucją w zakresie, w jakim nie dotyczą przypadków ustalania sytuacji prawnej klienta lub innych czynności związanych z postępowaniem sądowym.